

MONITOR CHINY-BAŁKANY

LISTOPAD 2017

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 16+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku. Monitor opracował mgr Przemysław Ciborek – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHINY-BAŁKANY

PAŹDZIERNIK 2017

1 listopada: **Shanghai Electric Group z wygranym przetargiem w Serbii.** Chińska spółka ma zainwestować 209,5 mln USD w budowę należącej do serbskiej grupy NIS elektrociepłowni Pančevo. Co ciekawe, według dyrektora Te-To Pancevo, głównego operatora elektrowni zakończenie budowy elektrociepłowni ma nastąpić w czwartym kwartale 2019 roku. Elektrociepłownia jest zasilana gazem rosyjskiego Gazpromu.

3 listopada: **bośniacka elektrociepłownia Tuzla powstanie za sprawą Chińczyków.** Według przekazu członka Prezydium Republiki Bośni i Hercegowiny Bakira Izetbegovicia, wmurowanie kamienia węgielnego powinno nastąpić do końca listopada. Ambasador ChRL w Bośni Chen Bo dyskutował z Izetbegoviciem również o konstrukcji elektrociepłowni Banovici. Planowana w północno-wschodniej części kraju inwestycja ma mieć moc 450 MW. Całość inwestycji ma wynosić 841,3 mln USD a 85% z tych środków ma być dostępne dzięki linii kredytowej chińskiego EXIM Banku.

3 listopada: **grecko-chińskie umowy gospodarcze.** Seria umów została podpisana przez chińskich i greckich przedstawicieli zgodnie z programem „2017-2019 Greece-China Action Plan”. Sam program został zainicjowany podczas pekińskiej wizyty greckiego premiera Alexisa Tsiprasa w maju br. W wyniku porozumień, chińska spółka Shenhua Renewable Co Ltd. przejęła 75% udziałów czterech farm wiatrowych będących dotychczas w posiadaniu greckiego Copelouzos Group. Dodatkowo, memorandum o wzajemnym porozumieniu podpisały wcześniej wspomniane Shenhua Renewable, Copelouzos oraz Power Public Corporation (PPC) w wyniku czego na europejskim rynku energii odnawialnej pojawi się nowy gracz – PPC Solar Solutions. Ponadto, ADMIE – największy grecki operator systemu przesyłowego energii również podpisał memorandum o wzajemnym porozumieniu z China Development Bank o przejęcie mniejszościowego pakietu udziałów w przedsiębiorstwie. Według Manosa Manoussakisa, dyrektora ADMIE udział chińskiego banku pozwoli na zwiększenie nakładu finansowego na międzynarodowe projekty energetyczne w basenie Morza Śródziemnego.

CHINY PLANUJĄ STWORZENIE PARKU PRZEMYSŁOWEGO NA TERENIE SERBII.

China Road and Bridge Co. ma być odpowiedzialne za realizację inwestycji wartej 353 mln USD. Chińskie banki uruchomią specjalną linię kredytową umożliwiającą przeprowadzenie inwestycji w pobliżu Belgradu. Stworzenie parku przemysłowego ma stworzyć około 10 tys. nowych miejsc pracy.

6 listopada: Chiny utrudniają dostęp bułgarskiego oleju różanego do swojego rynku. Jak wynika z raportu przeprowadzonego przez Bułgarską Telewizję Narodową najprawdopodobniej trudności wynikają z błędnej biurokracji. Bułgarskie oleje miały zostać usunięte z wykazu eksportu dopuszczalnych produktów do Chin. Biorąc pod uwagę, iż na chińskim rynku aktywnie działa 27 przedsiębiorstw zajmujących się eksportem tegoż specyfiku, straty szacowane są na miliony dolarów. Roczny obrót bułgarskich firm szacowany jest na 40 mln USD. Naprawienie błędu poprzez ponowne wprowadzenie oleju różanego na listę dozwolonych produktów ze względu na skomplikowaną biurokrację potrwa prawdopodobnie 2 miesiące. Z inicjatywy bułgarskiego ministerstwa gospodarki wszczęto dochodzenie w tej sprawie.

8 listopada: Targi energetyczne w Bukareszcie. Ministerstwo spraw zagranicznych Rumunii wraz z Centrum Dialogu i Współpracy Projektów Energetycznych w ramach formatu 16+1 zorganizowało pierwszą tego typu konferencję. Przy okazji konferencji odbyły się także dwudniowe targi energetyczne 16+1. W konferencji wzięli udział ministrowie i urzędnicy państw formatu 16+1. Przy tej okazji, minister spraw zagranicznych Teodor Melescanu podkreślił, iż rząd rumuński jest w pełni otwarty na wzmocnienie dialogu politycznego i rozwój stosunków gospodarczych. Oprócz przyspieszenia negocjacji ws. rozbudowy reaktorów jądrowych Cernavoda-3 i 4, mówi się o podjęciu rozbudowy elektrociepłowni Rovinari zasilanej węglem brunatnym przy współudziale chińskich inwestorów.

10 listopada: China Investment Corporation przygotowuje się do inwestycji w Bułgarii. Liu Jun, wiceprezydent CIC podkreślił, iż w celu stworzenia studium wykonalności inwestycyjnej zaproponowano współpracę Bułgarskiemu Bankowi Rozwoju (BDB). Chodzi tu przede wszystkim o udzielenie finansowania na wspólne projekty inwestycyjne. CIC podejmuje się dużej skali inwestycji infrastrukturalnych, produkcji przemysłowej oraz w dziedzinie turystyki. Dotychczas, CIC przeprowadziło inwestycje w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Albanii i Polsce. Powstała w 2007 roku spółka jest całkowicie zależna od chińskiego rządu a zarejestrowany kapitał początkowy to 200 mld USD.

10 listopada: autostrada połączy Serbię z Czarnogórą. Z informacji podanej przez serbski rząd wynika, iż zawarto już porozumienie z China Communications Construction Company w sprawie finansowania budowy odcinka autostrady łączącej Belgrad z regionem przygranicznym z Czarnogórą. Serbska część autostrady Preljina-Pozega i Pozega-Boljare o długości 58 kilometrów pochłonie około 2,9 mld USD. W budowę trasy jest również zaangażowany chiński China Road and Bridge Corporation.

20 listopada: rozbudowa elektrowni Elektroprivreda Srbije. Serbski rząd będący w posiadaniu elektrowni EPS poinformował o planowanej rozbudowie trzeciej części kompleksu Kostolac B napędzanego węglem. Całkowita moc rozbudowanej części

ma osiągnąć 350 MW, a środki na inwestycję w wysokości 613 mln USD mają pochodzić z funduszy Export-Import Bank of China. Rząd poinformował, iż całość pożyczki ma być zwrócona w przeciągu 20 lat a rozbudowa samej elektrowni ma zakończyć się do 2020 roku. W związku ze zwiększeniem mocy przerobowej elektrowni, rząd planuje również zwiększyć wydobycie węgla w kopalni odkrywkowej Drmno z 9 do 12 mln ton rocznie.

20 listopada: powstanie chińsko-serbskiego stowarzyszenia firm. Powstała po wyborach prezydenckich w 2017 roku Krajowa Rada Serbii ds. Współpracy z Rosją i Chinami doszła do porozumienia z chińskim przedstawicielstwem reprezentowanym przez ambasadora Li Manchanga co do powstania instytucji zrzeszającej chińskich i serbskich przedsiębiorców. Według zapewnień rządu, instytucja ta ma przyczynić się do zmniejszenia deficytu handlowego pomiędzy państwami.

20 listopada: rumuński oddział PwC z biurem dedykowanym chińskim przedsiębiorcom. Otwarcie chińskiego biura podyktowane ma być wzrostem zainteresowania możliwości inwestycyjnych przez chińskich przedsiębiorców w Rumunii jak i Europie Południowo-Wschodniej. Przedstawiciel PwC, Mihaela Mitroi wierzy, że dzięki tej aktywności Rumunia może stać się europejską bramą dla chińskiego handlu i inwestycji. Biuro będzie prowadzone przez Wanga Di biegłego posługującego się językiem rumuńskim, który ma również doświadczenie w prowadzeniu biznesu w sektorze usług finansowych, rolniczych oraz związanych z energią odnawialną.

21 listopada: wzrost greckiego eksportu do Chin. Największy wzrost greckiego eksportu dotyczy produktów przemysłowych. 54,4% wzrost eksportu zawdzięcza popytowi na rynku chińskim i singapurskim. Obecna wartość wymiany szacowana jest na 1,21 mld euro. Ponadto odnotowano wzrost eksportu do USA (12,3% - 866,6 mln euro) oraz Arabii Saudyjskiej (52,4% - 513,6 mln euro).

23 listopada: China Energy Company z planowanymi udziałami na rumuńskim rynku telewizyjnym. Chińskie CEFC wraz z czeską grupą finansową Penta Investments planują zakup Central European Media Enterprises (CME) od amerykańskiego Time Warner. Oferta ma opiewać na sumę 500 mln euro. CME jest właścicielem popularnej w Rumunii stacji telewizyjnej Pro TV. Może być to druga duża inwestycja CEFC w kraju, ponieważ wcześniej chiński przedsiębiorca przejął większość udziałów w KMG International, do której należał niegdyś rumuński Rompetrol. Z dużym prawdopodobieństwem można zatem uznać, iż planowane przejęcie CME dojdzie do skutku, gdyż szacowane na koniec września zadłużenie netto wynosiło około 1 mld USD.

23 listopada: China-CEE Transport Infrastructure Think Tank w Sofii. Utworzenie ośrodka badawczego dotyczącego infrastruktury transportowej zostało umożliwione dzięki współpracy bułgarskiego University of Transport w Sofii, rządowego

National Railway Infrastructure Company oraz chińskiego rządu miejskiego Ningbo, tamtejszego University of Technology jak i sekretariatu współpracy pomiędzy Chinami a Europą Środkowo-Wschodnią. Główne zadanie ośrodka to zapewnienie zaplecza merytorycznego oraz przeprowadzanie konsultacji pomiędzy Chinami a Państwami EŚW. Co ciekawe, zarówno przedstawiciel miasta Ningbo – Wan Yawei jak i Velik Zanchev wspominają wyłącznie o wzmocnieniu chińsko-bułgarskiej współpracy gospodarczej w kontekście planowanej prężnej działalności ośrodka badawczego, nie wypowiadając się w szerszym kontekście o benefitach płynących dla całego regionu EŚW.

24 listopada: największe centrum kultury chińskiej w Sofii. Powierzchnia centrum wynosi 4 tys. mkw., i jest największą tego typu instytucją w regionie EŚW. Ośmiopiętrowy budynek zawiera sale wystawowe, bibliotekę oraz sale przystosowane do nauki języka chińskiego, kaligrafii, sztuk walki, muzyki oraz tańca. Wiceminister kultury ChRL Zhang Xu był gościem specjalnym inauguracji otwarcia centrum. Bułgarski minister kultury Boil Banov zapowiedział, iż bułgarskie centrum kultury również wkrótce doczeka się swej inauguracji w Pekinie. Powstanie centrum zostało wsparte przez rząd lokalny miasta Ningbo.

25 listopada: wzrost ruchu turystycznego obywateli ChRL w Bośni i Hercegowinie. Podczas szczytu ws. współpracy turystycznej w BiH, Minister Handlu Zagranicznego i Współpracy Gospodarczej Mirko Sarovic stwierdził, iż za poprawę ruchu turystycznego odpowiada zniesienie obowiązku wizowego. W samym 2016 roku do Bośni i Hercegowiny przybyło 17 tys. obywateli Chin, co stanowi pięciokrotny wzrost w porównaniu do roku 2011. Jak wynika z bośniackich statystyk, większość z wizyt mają charakter biznesowy i trwają one około 2 dni. Resort ma pracować nad rozwiązaniem, aby chińskie wizyty były zdecydowanie dłuższe. Według wiceministra turystyki ChRL Du Jianga, powodem zwiększenia ruchu turystycznego jest wprowadzenie formuły 16+1, która zwiększa zainteresowanie państwami EŚW wśród obywateli ChRL.

27 listopada: chińsko-bośniackie joint-venture na budowę elektrociepłowni. Jak powiadomiło biuro promocji inwestycji zagranicznych w Bośni i Hercegowinie, chińskie TEPC Overseas Engineering Company oraz bośniacki Lager podpisały umowę o współpracy dotyczącej konstrukcji elektrociepłowni Kamengrad w Sanskim Moście nad rzeką Saną. Wartość inwestycji wyceniona została na 613 mln USD. Realizacja inwestycji ma zastąpić nadmiernie eksploatowaną kopalnię Kamengrad, której rezerwy węgla obecnie szacowane są na 420 mln ton.

27 listopada: szczyt 16+1 w Budapeszcie. Szefowie rządów europejskiej szesnastki spotkali się w stolicy Węgier w ramach dorocznego szczytu. Podczas inauguracji spotkania, Wiktor Orban dokonał próby ewaluacji dotychczasowych postępów w kwestii współpracy EŚW z Chinami od ubiegłorocznego spotkania w Rydze. Wezwał

również do zintegrowania i uproszczenia obowiązków celnych, ostatecznie doprowadzając do podpisania unii celnej na trasie chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku. Chiński premier Li Keqiang zobowiązał się również do większej obecności chińskich banków w ramach pomocy inwestycyjnej – innymi słowy udzielania preferencyjnych linii kredytowych. Równoległe do szczytu 16+1 w Budapeszcie odbywa się również forum biznesowe Chiny-EŚW w którym uczestniczy około 1 tys. przedsiębiorców.

KOMENTARZ

1. Potencjalne powstanie serbsko-chińskiej instytucji zrzeszającej przedsiębiorców budzi dużo kontrowersji. Analitycy gospodarczy w Serbii w negatywnym tonie wypowiadają się co do planowanej współpracy, twierdząc iż instytucja ta nie przyniesie żadnych korzyści gospodarczych. Redaktor naczelny poczytnego tygodnika NIN, Milan Culibrk powiedział, iż kwestia zwiększenia eksportu do Chin przyjmuje jedynie charakter życzeniowy, ponieważ kraj nie ma wiele do zaoferowania. Konsultant ds. inwestycji zagranicznych Milan Kovacevic nadmienił również, iż Serbia jest pierwszym krajem, który akceptuje absolutnie każdą propozycję Państwa Środka, szczególnie jeśli chodzi o przyjmowanie kredytów oceniając je jako zbyt kosztowne i realnie nie przynoszące na wzroście jakości współpracy z Chinami. Dużym problemem jest stale rosnący deficyt handlowy, który od 2011 roku zwiększył się do 1,58 mld USD. Culibrk kwitując całą sytuację stwierdził, iż Chińczycy rozpoczną inwestycje w kraju niezależnie od tego, czy będą stowarzyszeni a samo powstanie serbsko-chińskiej instytucji nie doprowadzi do wyczekiwanych przez wielu inwestycji nie opartych na kredytach zadłużających kraj. Wracając do sprawy konstrukcji bośniackiej elektrociepłowni w Tuzli, w wywiadzie z dn. 27 listopada udzielonym dla chińskiej stacji telewizyjnej CGTN, premier BiH Fadil Novalic wyjaśnił, iż wyłącznie chińskie podmioty są skłonne do inwestycji w kraju. Bośniacki rząd miał proponować współpracę rodzimym i europejskim przedsiębiorstwom, natomiast nie znalazła się ona z zainteresowaniem tychże. Inwestycja budzi jednak wiele kontrowersji, ponieważ elektrociepłownia w całości będzie zasilana z energii uzyskanej ze spalania węgla. Według Dzemili Agic, specjalistki w bośniackim Centrum Ekologii i Energetyki Tuzla boryka się z ogromnymi problemami dotyczącymi jakości powietrza. Jak twierdzi, w okresie zimowym normy zanieczyszczeń powietrza przekraczają niechlubne rekordy znane z Pekinu. Budowa nowego siódmego bloku przy jednoczesnym wygaszeniu pierwszych czterech bloków do roku 2027 ma przynieść znaczną poprawę w jakości powietrza w regionie, ponieważ najnowsza inwestycja ma spełniać wszystkie normy narzucone przez władze Unii Europejskiej.

2. Komentując szczyt państw 16+1 w Budapeszcie, na uwagę zwraca zobowiązanie Li Keqiang do większej obecności chińskich instrumentów finansowych w regionie EŚW. China Development Bank ma zabezpieczyć dotatkowe 2 mld USD na finansowanie rozwoju infrastrukturalnego w regionie. Dodatkowo, uruchomiony

został „drugi etap współpracy w ramach funduszu inwestycyjnego” o wartości 1 mld USD. Nie jest jasne natomiast gdzie i kiedy powyższe fundusze zostaną wykorzystane. Przywilejem gospodarza była inauguracyjna mowa Wiktora Orbana, gdzie węgierski premier jednoznacznie stwierdził, iż Europa potrzebuje Pekinu w kwestii pobudzenia wzrostu gospodarczego. Aktywność Węgrów również została zwieńczona zabezpieczeniem 1,7 mld euro przez chiński EXIM Bank na przebudowę 152-kilometrowego węgierskiego odcinka linii kolejowej Belgrad-Budapeszt. Mowę Li Keqiang'a zwieńczyła propozycja pięciu inicjatyw, które mają na celu dalsze promowanie wzajemnej współpracy Chin i państw EŚW. Po pierwsze - wezwano do rozszerzenia skali powiązań handlowych oraz liberalizacji handlu i inwestycji; po drugie zachęcił państwa EŚW do przyspieszenia realizacji projektów infrastrukturalnych związanych z przebudową odcinków lądowych, morskich, powietrznych oraz włączenia w to dostępnych technologii internetowych; po trzecie – zasugerował intensyfikację współpracy dotyczącej utworzenia dedykowanych parków przemysłowych w sektorach energetyki, produkcji, logistyki i rolnictwa; po czwarte – wezwał do korzystania ze wsparcia finansowego dla współpracy w wymiarze 16+1; po piąte – wezwał kraje do intensyfikacji różnego rodzaju wymian kulturalnych i międzyludzkich, zacieśniania współpracy w dziedzinie turystyki oraz współpracy z młodzieżą. Premier ChRL zapowiedział również utworzenie nowej instytucji finansowej China-CEEC Inter-Bank Association z siedzibą w Budapeszcie, która ma za zadanie finansować kolejne projekty infrastrukturalne. Kapitał początkowy instytucji został zrealizowany dzięki pożyczce China Development Bank w wysokości 2,4 mld USD. Wyznaczono również preferowany kanał rozwijania wzajemnych kontaktów, ponieważ rok 2018 ma stać się rokiem współpracy lokalnej pomiędzy Chinami a krajami EŚW. Według badacza chińsko-europejskich stosunków polityczno-gospodarczych Liu Zuokui'a, w dobie kryzysu finansowego i ograniczonych środków inwestycyjnych UE w regionie EŚW, Chiny starają się zapełnić tę lukę w celu odbicia się gospodarki europejskiej.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

